

VPWinfo.nl

2010 nummer 4

Kwartaalblad van **VPW Nederland**

Beroepsvereniging van r.-k. pastores

Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht • T 030 293 33 15

E info@vpwinfo.nl • W www.vpwinfo.nl

We zijn op reis

Zoekende zielen

VPW Nederland

Beroepsvereniging van r.-k. pastores

Volop in ontwikkeling

Goed nieuws met betrekking tot de belangenbehartiging: per 1 januari 2011 wordt de bestaande salariëring vervangen door de salariëring volgens Schaal 10 (de periodieken o t/m 13) van de CAO Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening. Schaal 10 past beter bij de inhoud van ons werk. Er kan enige differentiering in beloning gaan plaatsvinden voor een junior en seniorfunctie, maar dat zijn ontwikkelingen op de langere termijn. Niet alleen leeftijd, ook het aantal ‘dienstjaren’ zal gaan meetellen. Het zal niet meer zo zijn dat een startende pastoraal werker van 40 jaar meer verdient dan een ervaren pastoraal werker van 35 jaar. Helaas zal de opschaling naar schaal 10 netto weinig opleveren, omdat de pensioenpremies stijgen. Werknemers gaan een groter deel van de premies betalen én de premies stijgen. Ons pensioenfonds, het PNB, hoort tot de best presterende fondsen (of de minst slechte) met de hoogste dekkingsgraad. Er hoeven momenteel geen kortingen plaats te vinden in de pensioenen en dat is goed nieuws. Er wordt nu gewerkt aan een periodieke herziening van de gedragscode. Op advies van het Tuchtcollege wachten we eerst de bevindingen van de commissie Deetman af en hun aanbevelingen, die wellicht verwerkt kunnen worden in de gedragscode van de VPW.

Een laatste punt is het gesprek met de Faculteit Katholieke Theologie (FKT). Het bestuur wil graag een vorm van gestructureerd overleg met de FKT, het liefst samen met de katholieke sector van de VGVZ (Vereniging van Geestelijk Verzorgeren in Zorginstellingen). De VPW en VGVZ weten als geen ander hoe het beroepsvoorbereidende gedeelte van de opleiding vormgegeven kan worden. Vice versa is het voor de VPW van belang hoe ontwikkelingen op de FKT voor ons gevolgen hebben.

Niels Morpey, voorzitter

COLOFON • VPWinfo.nl is het kwartaalblad van VPW Nederland, Beroepsvereniging van r.-k.pastores. ISSN 1574-9916. Nr. 4, december 2010.

VPWinfo.nl

• *Redactie VPWinfo.nl*
Marije Bijleveld, Jan Franken (hoofdredacteur), Dorenda Gies, Jan Houben, Lidwien Meijer, Jeroen van Lente (ontwerper).
• *Redactiesecretaris*
Marije Bijleveld, Postduifstraat 7, 6227 AZ Maastricht, T 043 - 361 89 03, rijveld@gmail.com
• *Secretariaat*
Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht, T 030 - 293 33 15, E info@vpwinfo.nl I www.vpwinfo.nl

• *Grafisch ontwerp, fotografie en illustraties*
Jeroen van Lente Grafisch ontwerper, Tielekeshoeven 32, 5242 KB Rosmalen, T 06 28 15 20 30, E jeroenvanlente@xs4all.nl
Bezoekadres: Pastoor Hordijkstraat 5, Rosmalen.
Foto's door de auteurs aangeleverd: pagina 2, 4, 8, 10, 12, 14, 17, 23 en 24.
Foto pagina 19: Paulus Gabriël.
• *Druk*
Drukkerij BiblovanGerwen, Den Bosch.

Contributie

De contributie bedraagt € 140,-. Aspirant-leden (studenten) betalen minimaal € 15,-. Sommigen, onder wie emeriti, parttimers met een arbeidsovereenkomst van 50% of minder en zij die lid zijn van een andere vakbond, kunnen gebruik maken van het gereduceerd tarief van

€ 70,-. De penningmeester verzoekt hen de volledige contributie te betalen of anders een hogere bijdrage. Over te maken op postbanknummer 303 72 79 t.n.v. VPW Nederland inz. Contributie m.v.v. naam en woonplaats.

Organisatie

VPW Nederland
• *Secretariaat VPW Nederland*
J. Franken (beleidsmedewerker)
L. Westerveld (secretaresse)
Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht, T 030 - 293 33 15.
• *Dagelijks bestuur*
N.H.F. Morpey, Beatrijpspad 24, 3813 DM Amersfoort, 06 19 87 64 76,
H.J.M. v.d. Bunt-Koster, Nijverheidsstraat 22 7621 TM Borne, 074 - 266 68 36,
M.D. Dijkman, Kerkstraat 19, 6941 AC Didam, 0316 - 295 606,
P. Gabriël, Zwolse Anjer 8, 2631 SR Nootdorp, 015 - 310 89 36.

• *Bestuur*
H.J.M. v.d. Bunt-Koster, C. Bouma, M. Corvers, A. van Dijk, M.D. Dijkman, E.J. van Dijk, C. Epskamp, P. Gabriël, C. Laliou, J. Langelaan, M. Th. v.d. Loo, L. Mesman, N. Morpey, W. Paassen, J. van Rooij, J. Siemons, J. Verbruggen.
• *Financiële administratie*
H. Kroon.
• *Landelijke Commissie Rechtspositie (LKR)*
J. Deckers, S. Draisma, J. Franken, L. Geurts, H. Hudepohl, A. Kuin, J. Mersel, T. van de Rijken, wko, P. van Schagen.
• *Tuchtcollege*
W. Blezer-van der Walle, R.J. Bunnik (secr), R.G.W. Huysmans, A.P.H. Meijers (vz), J.W. Nibbelke, K.W. Walf.
• *Website*
P. Gabriël, webmaster.

Verzoek aan onze leden!

Als er iets verandert in uw gegevens wilt u dan zo vriendelijk zijn dit door te geven aan ons secretariaat: Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht of info@vpwinfo.nl. Denk daarbij aan: • Adresgegevens • Verandering van werkring of werksoort • Arbeidsduurverandering (bijvoorbeeld van full-time naar half-time) • Het overgaan van studentlid naar werkend lid.

Diocesane VPW's
VPW Den Bosch
• *Secretariaat VPW Nederland*
Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht, 030 - 293 33 15, denbosch@vpwinfo.nl.
• *Bestuur*
J. Beekers, J. Rens, J. van Rooij, J. Siemons.
• *Werkgroep Arbeidsverhoudingen*
J. Deckers, Sophiastraat 1, 5671 XJ Nuenen, T 040 - 2831210.

VPW Breda
• *Secretariaat*
F.M. Vermeulen, Florahove 24, 4702 EZ Roosendaal, 0165 - 53 45 06, breda@vpwinfo.nl
• *Werkgroep Arbeidsverhoudingen*
F.M. Vermeulen, Florahove 24, 4702 EZ Roosendaal, 0165 - 53 45 06.
VPW Groningen-Leeuwarden
• *Secretariaat*
J.M.A. Langelaan, Boerschaplaan 41, 7824 NA Emmen, groningen-leeuwarden@vpwinfo.nl.
• *Werkgroep Arbeidsverhoudingen*
W. van Harmelen, p/a Adm. Helfrichstraat 74, 9801 GJ Zuidhorn, T 058 - 266 03 01.

VPW Haarlem
• *Secretariaat*
J.C.J. Verbruggen, Meerkoet 6, 1745 HJ Spanbroek, 0226 - 351 951, haarlem@vpwinfo.nl.
• *Werkgroep Arbeidsverhoudingen*
M. Bruijns, Snuiverstraat 2, 1561 HD Krommenie, 075 - 628 12 08.

VPW Limburg
• *Secretariaat*
A.H.H. van Dijk, Kon. Julianastraat 14, 6585 XR Mook, 024 - 366 10 20, toonvandijk@planet.nl
VPW Rotterdam
• *Secretariaat*
H.J.T. Dam, Mondriaan 5, 2681 MJ Monster, rotterdam@vpwinfo.nl.
• *Kommissie Arbeidsverhoudingen*
P. van Schagen, Sterzegge 5, 2318 ZG Leiden, 010 - 418 10 41.

VPW Utrecht
• *Secretariaat*
Chr. Kantoci-Janssen, Bussloselaan 17-A, Bussloo-Voorst, 0571-261914, utrecht@vpwinfo.nl
• *Commissie Rechtspositie*
L. Geurts, Lorentzstraat 9, 7316 GJ Apeldoorn, 055 - 521 94 24.

INHOUD

Uitdagend om als thema ‘Zoekende zielen’ te nemen. Wie zijn het? Wat zoeken ze? Zingeving? God? Of iets anders? Woorden als ‘spiritualiteit’, ‘mediteren’, ‘pelgrimeren’ dringen zich op. Veel mensen zijn zoekende en het is al lang niet meer vanzelfsprekend dat zij hun heil vinden in de kerk. Toch hebben zij behoefte aan vastigheid, aan rust, aan ruimte in hun, dikwijls jachtige, leven. Behoeft aan antwoorden op zingeving-vragen wanneer er iets gebeurt in hun leven waar ze geen raad mee weten. Soms juist wanneer er weinig tot niets gebeurt. In dit nummer besteden we aandacht aan een aantal projecten die op dit terrein een aanbod hebben. We kijken naar wie er komen en we zien iets van wat kerk hen te bieden heeft.

Al de vijf artikelen gaan over zoeken in de betekenis van je weg zoeken in het leven, van zin en betekenis geven aan wat er in een leven gebeuren kan aan verdriet en aan vreugde. Twee auteurs zijn verbonden aan een klooster en beschrijven waarom mensen juist naar dat specifieke klooster gaan. Gastvrijheid, openheid, aandacht voor de gasten blijken hoog aan te slaan; ook de sfeer van bezinning, de ruimte die er is voor gedachten, voor (religieuze) gevoelens, voor stilte, voor rust. Dat geldt evenzeer voor het spiritueel centrum van de RK kerk in Den Haag, waarover het interview gaat, en voor de bijdrage vanuit een religieuze leefgemeenschap. Rust en ruimte willen ook de studenten-pastor en haar team geven aan studenten.

Jonge mensen die vol vragen zitten en volop op zoek naar ‘wie zij ten diepste zijn’. Het studentenpastoraat laat zien hoe waardevol het omzien naar de ander is.

DE PRAKTIJK

4 Veelkleurige ontmoeting met de traditie

Jan Franken interviewt Theo Wierema

8 Zoek... en je zult vinden
Henk Erinkveld

10 Pastoraat in een leven van colleges, tentamens, sporten en uitgaan
Elise Woertman

12 Een Nederlandse casella
Marie Madeleine Maas

14 Reizen en thuiskomen
Rens Stobbelaar

‘Zacheüs wilde te weten komen wat voor iemand Jezus was’

Lucas 19,3

18 Mooi en warm afscheid!
VPW neemt na 21 jaar afscheid van Nico Bulter
Jan Franken

22 Veertig jaar pastoraal werk(st)ers in Zwitserland
Nico Bulter

DE RUBRIEKEN

13 Onze rechtspositie
Jan Franken

17 Pastor en internet
Op zoek naar inspiratiebronnen op het wereldwijde web
Matthé Bruijns

20 Nieuws uit de diocesane VPW-en
Jan Franken

21 Gelezen
‘Zorg voor de naaste’ in Jodendom, Christendom en Islam
Piet van Hooijdonk

24 Rob Lijesen
‘Lekker evangelisch’

Veelkleurige ontmoeting met de traditie

In het hart van Den Haag staat de Boskant: een kerk met expositieruimte en boekwinkel, waar het jaar door activiteiten georganiseerd worden van meditatieve vieringen tot concerten, cursussen, lezingen, symposia, voorstellingen en workshops. Daarbij werkt de Boskant veel samen met andere organisaties en netwerken.

Een voorbeeld is de jaarlijks terugkerende Martin Luther King-lezing die wordt georganiseerd met VUconnected en met steun van Trouw en de gemeente Den Haag. Heel veel werk wordt verzet door een groep van 50 vrijwilligers, een halftime directeur en een secretaresse voor 0,7. De Boskant geeft ieder seizoen een seizoensfolder uit met een oplage van 10.000 exemplaren en verspreidt daarvan zestig procent huis aan huis. De Boskant beschikt daarnaast inmiddels over een adressenbestand van ongeveer 1.500 belangstellenden en een goed bezochte website (www.deboscant.nl of www.deboscant.eu).

Voor dit nummer spraken we met de directeur Theo Wierema, die op een enthousiaste en inspirerende wijze zijn verhaal doet.

Dit nummer van VPWinfo staat in het teken van ‘zoeken-de zielen’, heeft de Boskant daar iets mee? Dan ga ik eerst terug naar het begin van de Boskant in 2002. Denkend vanuit kerkelijk perspectief zijn we begonnen voor rand- en buitenkerkelijken. We zagen dat voortdurend mensen weggetrokken uit de kerk, uit beeld verdwenen, terwijl ze nog wel iets met de traditie en met gelo-

ven hadden. De wijze waarop de kerk de traditie verwoordt en de wijze waarop veel van deze mensen met levensvragen omgaan, paste blijkbaar niet meer bij elkaar – ik zeg hier niets nieuws. Wij zijn in dat gat gesprongen en vanaf het begin was daarbij niet zozeer de opzet om die ‘dolende zielen’ terug te brengen naar de kerk maar om juist dáár kerk te worden waar zij zich bevonden. Want als er voortdurend mensen vertrekken kun je toch niet volhouden dat zij ‘fout’ zitten en degenen die achterblijven ‘goed’ zitten. Wij gingen (en gaan) er van uit dat wat hen bezig hield ook essentiële vindplaats van Gods aanwezigheid zou kunnen zijn en ook voor de kerk relevant zou moeten zijn.

Vanaf 2005 zijn we de missie van het centrum wat meer gaan formuleren vanuit onze bezoekers. Zij zijn mensen, die – op sommige momenten wat meer dan op andere momenten – iets willen met levensbeschouwing, die grote vragen een plek willen geven in hun leven, die iets willen vieren en die dienstbaar willen zijn aan medemensen en in maatschappelijk opzicht. Ze doen dat evenwel niet langer in georganiseerd (kerkelijk) verband maar individueel via de media, lezingen enz. Op de grote ‘markt’ halen ze wat van hun gading is en varen daar in meerderheid wél bij zo lijkt het. En, om het nog wat ingewikkelder te maken, sommigen kunnen prima leven met zo af en toe wat mooie woorden en anderen blijven op zoek naar sluitende antwoorden. De rest bungelt daar tussenin.

De Boskant tracht de katholieke traditie, met alle schatten en ballast, waarin we als centrum staan en wil-

len blijven staan, op die markt op toegankelijke wijze present te stellen. Het gaat ons om de dialoog van mensen en traditie en omdat er veel verschillende mensen binnen komen gaat het dus ook om de pluriformiteit in dat aanbod en in dat gesprek. Ons doel is de traditie voort te zetten en dat kan mijns inziens alleen vorm krijgen in (kritische) dialoog met de moderne cultuur waarin we leven. Vertaald naar de rol die de Boskant wil spelen richting doelgroep betekent dit dat we met een divers programma-aanbod aansluiting zoeken op de behoeften van die zinzoeker. De mensen die bij ons komen gunnen we dat ze kunnen kiezen wat ze bij ons willen halen: stilte, een goed gesprek, een boek dat ze kopen, een dialoog, een concert...

‘De Boskant dus voor een gezellig avondje uit of een interessante lezing?’

Ook! Maar wat ik tot nu toe beschrijf is slechts één kant van het verhaal. Er is meer. We zijn ten diepste een experimenteerplek en willen werken met de realiteit; en de realiteit is zoals ik hier boven beschrijf. Juist daarin proberen we wegen te zoeken om op eigentijdse en geëngageerde wijze traditie te maken. Dus ja, een groot deel van onze doelgroep is nogal passief-consumentistisch bezig met levensvragen en geloven en ik ben geneigd dat als gegeven te accepteren. Ik zou hen dan ook niet echt actief-zoekende zielen of zin-zoekers willen noemen. Zolang het goed gaat is er niet zo veel aan het handje en is er voor hen weinig noodzaak om zich expliciet met allerlei levensvragen bezig te houden. Natuurlijk is er ook een kleiner deel van de doelgroep die dat wel doet.

Als er wat gebeurt in de levens van mensen toont datzelfde leven zich vanuit een ander perspectief, verschuiven belangen, waarden, zoekt men het houvast, wil men ergens heen met eigen fundamentele vragen, gevoelens van boosheid en onmacht. Dan zoekt men inspiratie, troost, antwoorden. Dat geldt voor iedereen, dus ook voor de mensen die doorgaans niet zo met levensvragen bezig zijn. Juist dan is daar nu vaak die na-

tuurlijke lijn met de traditie en met kerk niet meer voor velen. Gevolg is dat ze dan bijna letterlijk gaan shoppen op de markt van welzijn en geluk waar nogal wat ‘ondeugdelijke waar’ wordt aangeboden.

Als Boskant willen we juist dan in hun buurt zijn omdat we in dit opzicht staan in een waardevolle traditie die mensen in Gods ruimte – een kwalitatief andere ruimte – stelt en daardoor beproefde ‘reisadviezen’ kan bieden die aansluiten op de diepste behoeften, verlangens en bestemming van mensen. Een van onze uitdagingen is dus om als centrum zowel de plek te zijn waar je als ‘passieve zinzoeker’ een hele tijd als incidentele of frequente ‘consument’ kunt én wilt verwijlen zonder al te veel te hoeven of te moeten als wel de plek te zijn waar je in tijden van crisis ook terecht kunt, waar je ook de diepte in kunt met je persoonlijke religieuze ontwikkeling en waar je desgewenst ook deel kunt zijn van de gemeenschap. Dat vraagt een netwerkontwikkeling die deze dynamiek van het individu kan opvangen; waarin de Boskant in de behoeftesfeer van het individu kan verschuiven van ‘leuk om te kennen’ via ‘aardig om af en toe te bezoeken’ tot ‘plaats waar je ‘samen in Gods ruimte mag staan’.

Ik vind dat een behoorlijke opgave, zowel op organisatie- als inhoudsniveau, maar zie tegelijk dat er heel hoopvolle dingen gebeuren. Het vraagt een dynamische organisatie om met deze veranderlijkheid om te kunnen gaan en dat is best moeilijk. En één van de moeilijkste problemen daarbij blijft natuurlijk ook je eigen inhoudelijke positionering. Hoe blijf je integer deel van de traditie en geef je tegelijk zodanig ruimte aan al die individuen die allemaal zo hun eigen verhaal, snelheid, route in het leven hebben, dat ze zich bij je thuis voelen. Maar ook dat vind ik een fascinerende uitdaging en ervaar ik zelf als de grootste verrijking voor mijn eigen geloofsleven en spiritualiteit. Hoe volgeling van Jezus van Nazareth te blijven, dit naar deze tijd te vertalen en tegelijk bescheiden te blij-

ven in je waarheidsaanspraken tegenover anderen. Getuigenis afleggen maar ook samenleven, samen optrekken met en open staan voor andersdenkenden die wel in dit centrum iets proeven van eerlijke belangstelling, gastvrijheid, verbondenheid. Het idee dat je onderweg bent naar Gods uiteindelijke waarheid vind ik daarbij heel ruimtegevend.

Op de site lees ik iets over de Boskant als community?

In het begin zette de Boskant zoals ik eerder al zei vooral in op dat brede incidentele contact met de doelgroep; contact via de activiteiten. Dat is met ons programma-aanbod, de seizoensprogrammering en de marktgerichte PR (met o.a. ieder seizoen 10.000 seizoensprogramma's die worden verspreid) goed gelukt. Tussen 2005 en 2007 hebben we het accent verschoven en is naast die programma-oriëntatie de gemeenschapsontwikkeling een belangrijker rol gaan spelen in ons centrum. Deze behoefte is gaandeweg bij een deel van de bezoekers gegroeid. In dat Boskantnetwerk zoals dat sinds 2002 groeit, waarbinnen mensen afhankelijk van hun behoeften en de dingen die ze meemaken telkens andere dingen van de Boskant verwachten en ook andere dingen meebrengen blijken mensen toch ook elkaar op te willen zoeken. Ze willen ervaringen delen, gezamenlijk stilstaan bij gebeurtenissen, een stuk leven delen. Niets nieuws maar toch ook weer wel omdat het zich nu weer 'bottom up' aandient en bij ons ruimte krijgt om in dialoog met die traditie nieuwe, eigen vormen, te vinden die passen. En dat zijn dan vaak weer varianten op oude beproefde vormen, of oude vormen waar een nieuwe geest in is gekomen en die daardoor weer aansluiten. Maar ook hier: ze willen het allemaal op een ander moment, in een andere vorm en met een andere inhoud. Die individualisering brengt ons mooie dingen maar heeft ook zo z'n prijskaartje.

We zitten nu in de fase dat we daar een voorzichtig aanbod op formuleren en dat een groeiende groep mensen ontdekt dat daar ruimte voor hen is. Naast de mogelijk-

heden voor individuele meditatie zijn er al geruime tijd de gemeenschappelijke meditatie en meditatieve vieringen. Verder is er een groep mensen die binnen de Boskant met behulp van ervaringen van elders een eigentijdse community in de christelijke traditie wil zijn. Dat is niet eenvoudig maar wel een mooi proces. In het hart van de Boskant verschijnt steeds duidelijker waar het ons om gaat. Het groeit, juist door de dynamiek van al die groepjes, werkgroepen, ontmoetingen in de boekhandel, de focus van de meditatie op het leven en toegankelijk maken van het christelijke verhaal. Langzaam vormt zich het gezicht van de Boskant. Ik geloof in dat proces en in een Boskant die daar waar de 'zinzoekers' leven op eigen wijze kerk kan zijn.

Kun je tot slot iets meer vertellen over aantal bezoekers en kenmerken van die groep?

Bedenk wel dat we dus geen parochie meer zijn; we hebben geen vaste parochiële achterban maar staan op de markt, aan een weg en moeten het hebben van passanten die voor een deel (en voor een tijd) vaste gasten worden. Van september tot half november hebben we het bijgehouden. Van de 3500 bezoekers (mensen die bij de een of andere activiteit of op een stiltemoment binnen gelopen zijn) zijn er zo'n 2.000 die voor het eerst in ons centrum kwamen. Van die overige 1.500 zijn er zeker 400 regelmatige bezoekers en circa 100 vaste gasten. Verder weten we dat zo'n 30% buitenkerkelijk is, 50% een rooms-katholieke achtergrond heeft en 20% een protestant christelijke achtergrond heeft. De Boskant trekt meer vrouwen dan mannen, 65% om 35%, en de groep 40+ is dominant aanwezig. Er zijn bijeenkomsten waar een veel jonger publiek op afkomt. Maar dat veld is de volgende uitdaging voor de Boskant. We zijn aan het broeden en nemen de tijd...

■ Akkoord RPW 2011

Er is een akkoord tussen de LKR en ICORA over de Rechtspositieregeling van Pastoraal Werkers per 1 januari 2011. Een belangrijke verbetering is dat de honorering van pastoraal werkers niet langer geschiedt op basis van leeftijd maar op basis van functie anciënniteit oftewel relevante werkervaring.

Er is verder afgesproken:

Als honorering van pastoraal werkers geldt vanaf 1-1-2011 salarisschaal 10 van de CAO Welzijn en maatschappelijke Dienstverlening, periodiek 0 tot en met 13. Pastoraal werkers die in 2010 onder de Rechtspositieregeling vallen gaan op basis van hun salaris per 1-1-2011 naar de periodiek die past bij dat salaris. En het gaat daarbij om de periodiek van het eerst volgende hogere salaris.

De pensioenpremie voor het PNB-pensioen van pastoraal werkers wordt vanaf 1-1-2011 voor 50% betaald door pastoraal werkers en voor 50% door werkgevers. Dit was eerst een verdeling van 25% pastoraal werkers en 75% werkgevers.

Afgesproken is dat de optelsom van beide bovenstaande maatregelen, overgang naar cao W&MD en verandering van de premieverdeling voor het pensioen voor werknemers netto niet tot een achteruitgang mag leiden.

Er is een commissie ingesteld door het overleg van LKR en ICORA met de opdracht de verschillen tussen het Rechtspositiereglement Pastoraal Werkers en de CAO Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening op het terrein van de secundaire arbeidsvoorwaarden te inventariseren en vervolgens voorstellen te doen welke secundaire arbeidsvoorwaarden opgenomen kunnen worden in de RPW. Daarin wordt de ontwikkeling van de eindejaarsuitkering meegenomen.

De afspraken van de Rechtspositieregeling Pastoraal Werkers blijft verder ongewijzigd van kracht.

■ WGA-hiaat-verzekering

Alle kerkelijke instellingen in Nederland zijn door het secretariaat van de RK Kerkprovincie nog eens gewezen op hun verantwoordelijkheid om werknemers de collectieve verzekering van het WGA-hiaat aan te bieden. De instellingen zijn verplicht om hun werknemers deze verzekeringsmogelijkheid aan te bieden.

Werknemers hebben de keuze of ze wel of niet meedoen aan deze verzekering. Deze verzekering heeft betrekking op gedeeltelijk arbeidsongeschikten, die de verplichting hebben om voor een deel hun inkomen te verdienen met betaald werk en die daar niet in slagen. De verzekering dekt het risico dat een werknemer, die na twee jaar ziek te zijn geweest een WGA-uitkering ontvangt op basis van 35-80% arbeidsongeschiktheid, er in de vervolgsuitekeringsfase niet in slaagt om meer dan 50% van zijn resterende verdiencapaciteit te benutten. Die werknemer valt in dat geval terug op 70% van het minimumloon, vermenigvuldigd met het percentage van zijn arbeidsonge-

schiktheid, het zogenaamde WGA-hiaat. Dat heeft een grote inkomsterugval ten gevolge. Kerkelijke instellingen moeten werknemers de mogelijkheid geven zich tegen die enorme inkomsterugval te verzekeren.

Naast het feit dat instellingen dit moeten aanbieden is het voor werknemers belangrijk dat zij hun werkgever hierop aanspreken wanneer zij zich hiervoor willen verzekeren. Zeker omdat uit de praktijk blijkt dat nog veel instellingen het hun werknemers niet aangeboden hebben is het nodig dat werknemers zelf initiatief nemen richting werkgever.

Zoek... en je zult vinden

Bussen vol bedevaartgangers komen er niet meer naar Klooster Wittem. Toch weet een gevarieerd publiek om uiteenlopende redenen nog steeds de plaats te vinden: om de sfeer van bezinning, om de spiritualiteit van de redemptoristen of om puur te genieten van een vrijblijvend 'licht programma'. Het klooster wil een 'warm huis zijn voor zoekers'.

Vóór Klooster Wittem ligt een grote parkeerplaats, in de 60-er jaren aangelegd voor de vele bussen die pelgrims uit het hele land naar dit pelgrimsoord brachten. Die groepsbedevaarten zijn sterk afgenomen, maar de parkeerplaats is niet overbodig geworden. Ook in Wittem is weliswaar het bezoek aan vieringen drastisch gedaald, maar het collectieve kerkbezoek is van zondagmorgen verschoven naar de middag, met een ander type kerkgang. Veel mensen lopen binnen en blijven er wanneer en zolang ze zelf willen. Wát ze daar doen, daarin is iedereen vrij. 'Een soort McDonalds-geloof', noemde iemand dat: je eet niet samen, maar ieder voor zich; en je gaat op een moment wanneer je er behoefte aan hebt. Wat je daar ook over denkt: in een tijd van kerkverdamping is het toch merkwaardig dat pelgrims-oorden blijven trekken. Niet alleen in Wittem; in het piepkleine Heppeneert aan de Belgische Maasdijk komen zoveel bezoekers naar O.L.Vrouw van Rust, dat er binnen enkele jaren drie cafés zijn bijgekomen.

Observeren Zoals Jezus in de tempel zat te kijken naar de mensen die langs het offerblok kwamen (Mc 12,41), zo zit ik wel eens op een drukke zondagmiddag in de Wittemse Gerarduskapel te kijken naar al die mensen. Een heel ander publiek dan 's morgens in de vieringen. Er zijn 'Hollandse' toeristen die wat onwennig maar ook nieuwsgierig rondlopen en hier en daar de uitleg lezen

bij een beeld of zijaltaar. Een jongeman zit al een half uur lang stil in een hoekje van een zijkapel. Een bejaarde vrouw staat met een rollator voor het Gerardusbeeld en overlegt fluisterend met haar zoon voor wie hij allemaal een kaarsje moet aanmaken; in de lange rijen devotielichtjes die er al staan is daar nauwelijks nog plaats voor. Een jong stel staat voor de Maria-icoon; zij slaat een kruisje, hij – aarzelend – ook; samen staan ze er even stil, hand in hand, te bidden misschien?

Intenties Wie weten wil wat er schuil gaat achter al die devotielichtjes, leze het intentieboek. Er zijn al stápels van volgeschreven. Een greep uit de meest recente bladzijden:

- Help mij van de stress af. Dank U.
- H.Gerardus, geef mij verlichting in de pijn.
- Ik wil u danken voor het mooie wondertje in mijn buik.
- Dat mijn zoon Jimmy terugkomt met mijn kleindochter. Dank U.
- Help mij, dat mijn leven een beetje geluk kent en ik niet zo eenzaam ben. M.E.
- Voor inzicht en kracht, want ik weet het niet meer.

Henk Erinkveld CSsR

63 jaar. Bestuurslid van de Clemensprovincie van de redemptoristen (Vlaanderen, Nederland, Duitsland, Zwitserland) die in Wittem kantoor houdt.

DE PRAKTIJK

- A.u.b. help mijn familie in vrede te leven als ik er niet meer ben.
- Laat mij vertrouwen krijgen. Dat ik geestelijk weer sterk word en de nare gedachten verdwijnen.
- Ik heb voor 5.700 euro vergokt. Ik voel me klote. Ik wil dit niet.
- Heer, help mij dat ik in 2011 als wsw-er door de bezuinigingen niet ontslagen word.
- Lieve José, wij houden van jou en we missen je heel veel. Proficiat in de hemel met je verjaardag.
- Dat ik wat beter in mijn vel kom te zitten.
- Dat mijn vader en moeder van me houden voor altijd. Groetjes, Anne.
- Geef mij weer een thuis; zorg goed voor mijn kinderen en kleinkinderen. Zal U zeer dankbaar zijn.

Mensen willen hun vragen en zorgen ergens kwijt. Ze geloven wel, maar in wie, in wat? Dat is allemaal zo onzeker geworden. Maar iets van kerk en geloof wil je toch vasthouden. Naar de eigen parochiekerk is geen optie meer: 'Ze zullen dan denken, wat komt hij hier ineens doen?' Wittem is een goed alternatief: anoniem, maar wel vertrouwd, misschien wel door de verhalen van oma. 'Als die het moeilijk had, ging ze altijd naar Wittem'. En ik hoor vaak zeggen: 'Wanneer je ook komt: er zijn altijd mensen'; met andere woorden: 'Ik doe toch niet iets vreemds als ik een kaarsje kom opsteken'.

Niets móet Wat doen we daar nou mee als pastores in Wittem? We hebben afgeleerd tevél te willen, want er bestaat nog altijd argwaan tegen een kerk waarvan je van alles móést. Gewoon gastvrijheid en ruimte scheppen om er te mogen zijn zoals je bent, dat is al heel wat waard. 'In Wittem mag je gewoon in wielrenbroek naar binnen', zei iemand; dat vind ik een compliment. Wat we wél doen is de sfeer van bezinning stimuleren met achtergrondmuziek en op de drukke zomerdagen ook met een vrijblijvend licht programma, versnip-

perd door de middag: 'Zomers Zondag Vieren' noemen we dat. Met korte momenten van live muziek, een gedicht, een bijbeltekst. En de deuren naar de kloostertuin staan dan wagenwijd open: ook letterlijk nog meer ruimte voor rust en bezinning.

Maar er is méér: de tweede deur van Wittem, de kloosteringang. Die staat zondags ook open, met daarachter de kloosterboekwinkel waar zoekers ook antwoorden kunnen vinden; en met een spreekkamer waar mensen altijd terecht kunnen voor een gesprek. Daar is ook een informatiebalie over activiteiten door de week, die vaak een reactie zijn op wat we in het intentieboek lezen. Een rouwverwerkingsgroep, waar de nabestaanden van 'Lieve José' misschien wat steun kunnen vinden; 'kennismaken met de bijbel', om meer vertrouwen te krijgen; vrijwilligerswerk, waar niet alleen het klooster mee gediend is, maar waar M.E. misschien wat levensvreugde terugvindt.

'Ik doe toch niet iets vreemds

als ik een kaarsje kom opsteken?'

'Wittem wil een huis zijn waar mensen terecht kunnen tijdens hun zoektocht naar spiritualiteit en zingeving. Een warm huis voor zoekers die als gast ontvangen worden', aldus het beleidsplan voor de drie 'pastorale plekken' van de redemptoristen in Nederland (De Zwanenhof in Twente, 'Kapel In 't Zand te Roermond, en Wittem). Het zijn plaatsen waar kennelijk mensen ook iets vinden: 'redemptie', bevrijding. Anders bleven ze niet komen. We hopen dat nog lang waar te kunnen maken.

Pastoraat in een leven van colleges, tentamens, sporten en uitgaan

Een vaste gemeenschap heeft een studentenpastor niet. Evenmin is er een vastomlijnd kader voor het studentenpastoraat. Studenten hebben echter wel behoefte aan een plek waar zij terecht kunnen met hun vragen en verlangens, hun angsten en twijfels. Wat maakt het voor de studentenpastor zo anders dan werken in een parochie?

Wat doet een studentenpastor zoal de hele dag door? Dat is een vraag die mij vaak gesteld wordt. Om een indruk te geven, neem ik u mee naar een woensdag in augustus. Het is EL CIDweek, de introductieweek voor nieuwe eerstejaarsstudenten in Leiden. Dat betekent dat de universiteit, de stad, studentenverenigingen en de eerstejaarsstudenten kennismaken en zich daarbij van hun beste kant willen laten zien. Er is een overweldigend programma aan activiteiten dat de nieuwe studenten deze week volgen. Als studentenpastoraat willen we deze week natuurlijk niet missen. Studenten uit ons eigen bestuur hadden bedacht dat het goed zou zijn om een workshop meditatie aan te bieden. Daardoor komt het dat ik op die woensdagmorgen me in een collegezaal bevindt voor zes rondes meditatieworkshops van 25 minuten. Iedere ronde zit de collegezaal vol met studenten die enthousiast meedoen. Op een enkeling na heeft niemand ooit eerder iets gedaan met meditatie. Wat zoeken ze hier? Het antwoord van de studenten lijkt verrassend eenvoudig: ze hebben behoefte aan 'een moment van rust, van stilte, zonder indrukken van

buitenaf, even niet jezelf leuk te hoeven presenteren en gezellig mee te doen met alle nieuwe mensen die je ontmoet'.

's Avonds ontvangen we in het pand van het studentenpastoraat groepjes studenten die komen eten. En dus maken we aan het eind van de middag stampot, salade en een toetje voor 50 eerstejaars, bespreken we ondertussen van alles en nog wat, wordt er een muis gevangen en in het park weer losgelaten. Wanneer de eerstejaarsstudenten komen, worden ze ontvangen door twee van onze actieve studenten, die daarnaast een mooie presentatie houden waarin zij zichzelf en het studentenpastoraat duidelijk neerzetten. De ene student is gelovig opgevoed en is zoekend naar wat voor haar van waarde is, de ander is atheïstisch en wil een wezenlijk positieve bijdrage leveren aan zijn omgeving/samenleving. Tot slot rest er een enorme afwas en merkt mijn

Elise Woertman

29 jaar, pastoraal werkster Diocesane studentenparochie H. Catharina van Alexandrië- locatie Leiden.
www.discoveryourmission.nl

DE PRAKTIJK

collega opgewekt op: 'Toch leuk dat we hiervoor zes jaar theologie hebben gestudeerd'.

De wereld van studenten Die laatste opmerking roept de vraag op wat dit werk te maken heeft met theologie, met kerk en met God. De zoektocht hiernaar begint voor mij bij ons als studentenpastores: Door te werken in een wereld die niet per se de mijne is, waar er voor ons als studentenpastoraat geen vastomlijnd kader of vaste gemeenschap is. We zijn aanwezig in een wereld die bestaat uit colleges en tentamens, het vinden van de juiste studentenkamer en studentenvereniging, ingestemd worden in het favoriete dispuut, relaties van allerlei aard opbouwen en tussendoor moet er nog gewerkt en gesport worden. Het is aanwezig mogen zijn in die wereld van talentvolle studenten, die veel tegelijk moeten en willen kunnen doen, voor wie tijd en reflectie vaak schaars zijn. In die wereld staan en werken we: daardoor zien en horen we de vragen en verlangens van studenten, hun angsten en hun twijfels, hun zoektocht naar wat goed en echt leven is.

Vragen en zoeken Want steeds opnieuw is daar de vraag: waar ben ik in mijn eigen leven? Wie wil ik zijn? waardoor laat ik mij leiden: door mijn ouders, mijn vrienden, een goede kans op een baan, mijn creativiteit? Aan welke van de vele roepstemmen geef ik gehoor? Waar word ik echt gelukkig van? Hoe ben ik zinvol en nuttig bezig voor anderen? De ene student is zich daar ongetwijfeld veel bewuster van dan een ander. Maar elke student (en in zekere zin elke mens natuurlijk) moet en mag talrijke keuzes maken en ontkomt daarbij op een of andere manier niet aan deze vragen. En wat doe je als je van huis uit niet zoveel vertrouwen in je zelf, in andere mensen, in het leven hebt meegekregen?

Het is de zoektocht van jonge mensen naar wie zij ten diepste zijn, op zoek naar de open ruimte in hun leven, zoals de studenten dat verwoordden die meededen aan de meditatieworkshop, naar de Adem en de Bron van hun bestaan, naar God. Daarnaast is er het verlangen van heel wat studenten om er te zijn voor een ander, om jezelf nuttig en zinvol te voelen, om iemands naaste te mogen zijn, iets te doen als je onrechtvaardigheid ziet.

Vertrouwen Geloven in deze context heeft voor mij vooral te maken met vertrouwen. Vertrouwen dat God voor ons uit gaat, al lang aanwezig is in onze wereld: wij hoeven Hem niet te brengen. Vertrouwen op God, wiens Naam is 'Ik zal er zijn voor jou'. In onze activiteiten hoop ik dat we iets van dat vertrouwen mogen wakker roepen, dat we met studenten woorden en taal vinden om die Aanwezigheid uit te drukken, om samen te leren leven uit die Bron en daar naar te handelen, om een leven lang op weg te zijn met God. Of om dat verlangen en zoeken uit te drukken met woorden van Carlos Mesters in zijn brief uit Brazilië: 'Toch blijf ik doorgaan, samen met anderen, zoekend naar de ontbrekende stukken. Tot nu toe ben ik er niet in geslaagd, maar iets zegt me dat dat een keer zal gebeuren. En dat zal, zo verzeker ik je, de gelukkigste dag van mijn leven zijn. Want in dat Gelaat zit de sleutel van het leven, de zin van ons bestaan en van onze strijd voor een betere wereld. Ik wil dat Gelaat zien, dat me zo aanstaart en aantrekt vanuit de brokstukken van het leven'.

Een Nederlandse casella

In de bossen bij Hilversum staat een ‘casella’, een huis waar de spiritualiteit en de gastvrijheid van Augustinus gestalte hebben gekregen in het werk van enkele zusters Augustinessen en vrouwen die met hen meeleven. In de hectiek en de dynamiek van het leven bieden zij ruimte voor stilte en bezinning. Heel aantrekkelijk, blijkt, voor een speciale leeftijdsgroep.

Een paar impressies van bezoekers

- ‘Mijn ontdekkingsstocht is nog lang niet klaar, maar ik heb de afgelopen dagen bij jullie wel iets belangrijks geleerd. De balans die jullie hebben tussen bezinning en werk is heel speciaal. Het lijkt wel of je daardoor extra gevoed wordt, in de dingen die je doet in je leven, vol overgave en met hulp van God. Ook ben ik in aanraking gekomen met het katholieke geloof en dat heeft me gefascineerd’ (Aline, 23 jaar).
- ‘Heel erg bedankt voor de gastvrijheid. De vanzelfsprekendheid waarmee God in jullie leven aanwezig is, doet mij goed’ (Sietske, 28 jaar).
- ‘Het dagelijkse ritme van gebed – tien dagen lang, de dag ermee beginnen, de dag ermee afsluiten... ik kan dat niet in een paar woorden uitleggen, gewoon heel bijzonder. In de beleving van die 10 dagen had ik het gevoel dat ik daar iets vond, een bepaalde zinvolheid, die ik eigenlijk zonder het te weten had gemist. Wat die dagen me gedaan hebben, zette me aan het denken. Ik kwam tot de conclusie dat ik nu in ieder geval heel graag een stukje van Casella, van het ritme van het religieuze leven, in mijn eigen leven had. Maar hoe? Om de gewoontes en de gebruiken van het kloosterleven van zo dichtbij te mogen meemaken en leren kennen, en dan ook nog eens daar van alles over te mogen vragen, vind ik echt fantastisch’ (Evelien, 27 jaar).

Wie zijn wij? Van oudsher staat de naam ‘Casella’ voor een huisje langs de pelgrimsroutes waar men kon overnachten. De religieuze leefgemeenschap Casella is een plek waar mensen die op tocht zijn, kunnen verblijven. Het is een plek van bezinning, gemeenschap en ontmoeting. Een plek waar je geborgenheid kunt vinden en ‘voedsel voor onderweg’.

Casella bestaat nu uit vier zusters Augustinessen van Sint Monica en vrouwen die een aantal maanden/jaren met hen meeleven. Wij zijn Godzoekers en ons dagritme wordt bepaald door de gebedsvieringen. In ons werkend leven hebben we de gastvrijheid, die zo kenmerkend is voor Augustinus, jarenlang gestalte gegeven in de opvang van dakloze vrouwen en kinderen. Werken vanuit het hart en openstaan voor de nood van de tijd en de vragen van de mensen. We werkten met vrouwen en kinderen van veel verschillende culturele en religieuze achtergronden en gaven hen de eerste hulp die nodig was als zij dakloos werden. Dit werk, wat enkelen van ons nog steeds doen, bepaalt naast de Augustijnse spiritualiteit hoe wij in het leven staan. We zijn vrouwen die met twee voeten op de grond staan en veel menselijk leed van heel dichtbij hebben meegemaakt. In al

Marie Madeleine Maas

64 jaar. Augustines van St. Monica.
Kerngroeplid van Casella.
Ik heb coördinerende taken voor Casella en het project voor stilte en bezinning.

DE PRAKTIJK

die ontmoetingen is de plaats die God inneemt steeds uitgangspunt en bron.

Hoe het begon Eind jaren '90 ontstond er bij een groep zusters de behoefte om het eigen kloosterleven op een manier in te vullen die meer paste bij de eigen behoefte en de huidige tijd: vanuit een kleinere leefgroep met meer ruimte voor stilte en bezinning en daarbij andere

In Casella ‘Voedsel voor onderweg vinden’.

vrouwen betrekken. Zoals één van ons het zei: ‘Hoe kunnen we ons leven waar we zo vol van zijn, delen met mensen die ook op zoek zijn, die ook met anderen op weg willen gaan?’

Zo ontstond Casella in 2001, vrouwen die met elkaar op weg gingen in een religieuze leefgemeenschap. Veel was nog onduidelijk, maar veel was en is nog steeds mogelijk. En dat allemaal gesteund door de overige ruim 70 zusters, die met een warm hart dit initiatief toejuichen. De eerste jaren huisden we in een kloostergang van het klooster in Utrecht en sinds ruim een jaar hebben we de boerderij betrokken die op het terrein van het klooster in Hilversum staat.

En hoe het verder gaat Vanaf september j.l. zijn we vanuit Casella een ontmoetings- en bezinningscentrum begonnen. Vanuit dezelfde gastvrijheid die zo past bij Augustinus en vanuit het luisteren naar de nood van deze tijd, hebben we het initiatief genomen om mensen die op tocht zijn en ‘voedsel voor onderweg’ zoeken een plek te bieden. Want van veel vrienden kregen we te horen dat er een grote behoefte is aan een plek waar je even op adem kunt komen, waar je even stil kunt staan en waar je tijd en ruimte kunt nemen om de vraag te stellen wat geloof, wat God in je leven betekent. Naast alle hectiek en dynamiek van het spannende alle-

daagse leven, blijkt de nood om ruimte en stilte heel aanwijsbaar.

Het bezinningscentrum van Casella is er voor iedereen die openstaat voor de zoektocht naar God. Dat zijn vooral vrouwen en mannen tussen de 18 en de 45 jaar. De afgelopen negen jaar hebben we gemerkt dat er bij die leeftijdsgroep veel openheid en vragen zijn naar de zin van hun gelovig en zoekend leven. Ook groepen die er hun eigen programma (met een link naar zingeving, geloof) willen volgen, zijn welkom.

Wij nodigen bezoekers uit mee te doen aan de gebedsvieringen (drie keer per dag) en de maaltijden (samen met anderen, of alleen in stilte). Daarnaast is een persoonlijk gesprek met één van de leden van Casella altijd mogelijk. Ook begeleiding bij Lectio Divina (Bijbelmeditatie) of een Labyrint lopen is mogelijk. De prachtige omgeving nodigt uit tot stilte en bezinning, wie wil kan er heerlijk wandelen of in de tuin werken. Meer praktische informatie op www.casella.nl.

Mijn eigen leven als zoektocht Ik ben altijd op zoek geweest, als puber al. De keuze voor het klooster was een keuze voor een plek waar ik met zoeken verder kon gaan. Begin jaren '90 ben ik gaan beseffen dat het hele leven een ‘op weg zijn’ is. En in iedere fase zoek je anders en krijg je andere signalen. En bij mij komen die signalen nooit zomaar uit het niets, het gebeurt in contact met andere mensen, zij zetten mij op een spoor. Voor mij is steeds belangrijker geworden, niet het doel, maar de manier waarop je de weg gaat. Het gaat ons om het leren gaan van de weg. En als wij de ontmoeting met anderen open ingaan, dan brengen die ontmoetingen ons iets van rijkdom, het delen van verhalen, ervaringen. Mensen vertrouwen ons zoveel toe, ik kan daar verwonderd en dankbaar voor zijn. En dan merk ik, soms achteraf, dat God ergens achter ons aan het werk is. De meeste tijd is Hij onbereikbaar en soms licht er iets van Hem op. Hij heet niet voor niets de Onnoembare.

Reizen en thuiskomen

In de kloosters van de Minderbroeders Kapucijnen in Velp en Breda en van de zusters Clarissen in Nijmegen komen per jaar honderden gasten voor een weekend. Uit een onderzoek blijkt dat er twee motieven zijn waarom mensen naar een klooster komen. Zij putten er uit de franciscaanse spiritualiteit.

Zoekende zielen in een klooster In alle drukte van het werk, groepen, gesprekken, organiseren, schrijven, voorgaan... in die drukte kan ik soms mijmeren over vakantie. Waar is die tijd gebleven van die reis en die rust?

Een reis blijft je bij: eerst en vooral mijn ochtendtochten. Deze jongen, zoals altijd vroeg wakker, hijst zich op de fiets voor een dagelijks ritje berg en dal, dagelijks ritje stoempen, dagelijks ritje mijn fiets en ik. Mijn dagelijkse reis. En onderweg kom ik werkelijk niemand tegen, het is nog vroeg en er wonen bijna geen mensen. Af en toe wat koeien en ezels, die me wat meewarig aanstaren met een blik van 'uitslover'. En dan ergens onderweg stilvallen en op een steen gaan zitten en kijken en luisteren: in de verte de toppen van het Centraal Massief en dichtbij de stilte. Echt stil. In Nederland hoor je altijd wel iets: auto's, geruis, de wind, een klok, mensen... Zelfs hier in het Velpse klooster hoor je op de stilste momenten meer dan daar op die steen.

In die stilte altijd weer die grote vragen: waar kom ik vandaan, wie ben ik, waar ga ik naar toe?

De vragen nemen dagelijks een andere vorm aan, hebben steeds een eigen kleur. Soms gaat het over die avond ervoor, dan weer schiet je terug in de tijd en ben je kind of even aan het werk. Soms gaat het over namen en gezichten en wat er tussen ons gebeurde, dan weer over mezelf en hoe ik met mezelf omga. En soms komt

de grote wereld, met alle problemen naast mij zitten op de steen.

Rust en onrust, wat voorbij is en nog zal komen, waar ik vanaf wil en wat ik verlang.

De stilte, de steen, het uitzicht en al die gevoelens en gedachten, worden een dagelijks gebed: een gebed van vragen en gedragen worden, van zoeken en verbonden zijn, een gebed van parels en soms alleen een steen.

Een gebed van reizen en thuiskomen.

Reizen Van oudsher tot op vandaag zijn er mensen die om religieuze motieven op reis gaan. Bedevaarten, pelgrimstochten, heilige plaatsen, kloosters... Van huis weggaan en ergens naar toe gaan of binnengaan. Op die plekken besef je dat reizen iets met je kan doen: het verruimt je blik, je kijkt op een andere manier naar jezelf of naar het leven, je neemt afstand en komt op een of andere manier uit bij de grote vragen van het leven: God, bron, verlangen, overgave, strijd... De reis naar dergelijke plaatsen brengt ook iets teweeg. Want reis, pad, tocht, het zijn beelden van het onderweg zijn, waarbij de weg belangrijker wordt dan het doel.

Rens Stobbelaar

55 jaar, Custos-coördinator
Oriëntatiewerk.
www.kloosterweekend.nl

DE PRAKTIJK

Weekenden in een klooster In de kloosters van de Minderbroeders Kapucijnen in Velp en Breda en bij de zusters Clarissen in Nijmegen komen honderden gasten per jaar voor een weekend in een klooster. En de uitnodiging is deze:

Als je op zoek bent naar mensen die – zoals Franciscus en Clara van Assisi – zich laten inspireren door het evangelie: eenvoud, broeder- en zusterschap, stilte, gebed...

Als je – samen met anderen – op zoek wil naar die inspiratie, als je zo een weekend wilt doorbrengen in een klooster dan kan dat tijdens een oriëntatieweekend.

Deze oproep doet al ruim dertig jaar haar werk. Zesentwintig weekenden per jaar zijn er ongeveer tien gasten die met elkaar een programma doormaken rond de franciscaanse spiritualiteit. Elke maand is er een zgn. kennismakingsweekend, voor mensen die voor het eerst bij ons komen. Het is een kennismaking met Franciscus van Assisi. Na dit eerste weekend zijn er zes vervolgwedden mogelijk waar deelthema's uit de franciscaanse spiritualiteit aan de orde komen. Uiteindelijk is het mogelijk mee te doen aan een verdiepingsjaar: vier weekenden in een jaar met een vaste groep deelnemers die de franciscaanse spiritualiteit willen verdiepen en integreren in hun eigen leven.

In al deze weekenden en de reis van mensen daarbinnen, ontmoeten de gasten vele tochtgenoten. En dat is ook wat we binnen de oriëntatie willen bieden. Een weg waarin ieder een tijdje kan meelopen met Franciscus en Clara, kan meelopen met toevallige reisgenoten en met de broeders en zusters en de begeleiding. Deze reis heeft niet een concreet doel. Het is een kwestie van gaan, van ontmoeten, van vertrouwen op de weg. Dat alles in de setting van een klooster en een gemeenschap die put uit de franciscaanse spiritualiteit: leven

dat ademt naar stilte en gebed. De gasten bidden mee met de kloostergemeenschap tijdens de vaste gebedsmomenten en schuiven mee aan tafel in de refter.

Wat zoek je in een klooster? Wie komen naar deze weekenden: vrouwen en mannen tussen de dertig en de zestig jaar, katholiek of protestant gedoopt, soms kerkbetrokken, vaker zgn. spiritueel ongebonden. Wat is dat toch, die belangstelling? En wat verwachten en zoeken al die vrouwen en mannen als ze een weekend of meerdere weekenden meemaken? Wij, de begeleiders van deze weekenden, hebben daar natuurlijk wel een beeld van, maar dat is wellicht toch wat subjectief. Twee jaar geleden is Michiel Maasen een onderzoek gestart naar de motieven en de ervaringen van deelnemers aan deze Oriëntatiewedden. Michiel deed dit in het kader van zijn opleiding 'Zorg, Ethiek en Beleid' aan de Universiteit van Tilburg. Enthousiast geworden door eerst zelf een weekend mee te maken, heeft hij tweehonderd deelnemers aangeschreven met het verzoek een vragenlijst in te vullen. Al deze deelnemers hadden tien weekenden gevolgd. Meer dan de helft van deze mensen heeft de vragenlijst ingevuld teruggestuurd.

'Een tijdje meelopen met Franciscus en Clara'.

In grote lijnen blijken er twee motieven te zijn waarom mensen naar het klooster komen. Ten eerste zijn dat redenen die te maken hebben met mensen zélf: tijd willen nemen voor zichzelf; afstand van de dagelijkse beslommingen; dichterbij zichzelf komen. En ten tweede zijn het motieven rond het richten op het Goddelijke. Het zoeken naar God en de bron wordt vaak genoemd; het delen van religieuze gevoelens en het verdiepen van de eigen spiritualiteit. Twee motieven die mensen naar een klooster leiden.

Wat vooral opvalt, is dat het tweede motief, n.l. het zich richten op het Goddelijke, de meest belangrijke ervaring blijkt te zijn: mensen voelen zicht dicht bij God. Veel deelnemers gaven aan iets te missen in de kerk, wat ze wel vonden in het klooster. De gastvrijheid en de oprechte aandacht van begeleiders en broeders en zusters werden daarbij als belangrijkste reden genoemd. Iemand schreef: 'Je gaat van huis op reis en het wonderlijke is dat ik in het klooster thuiskom'.

Zoekende zielen? Het bijvoeglijke naamwoord 'zoekende' intrigeert mij. Iets klopt er niet dacht ik. Is de ziel niet altijd min of meer zoekend? Niet zoekend in de zin van kwijt zijn, maar zoekend in de betekenis van je weg zoeken in het leven, van zin en betekenis geven aan wat er in een leven gebeuren kan aan verdriet en aan vreugde. Want het leven is een reis, waarin je met de ziel onder de arm moet gaan of kan zingen van de vreugde die het leven biedt en alles wat daar tussen kan gebeuren. Het is de pelgrim in jezelf aandacht schenken.

In de franciscaanse spiritualiteit is het zoeken naar God onderdeel van die weg. God is niet alleen in een kerk te vinden of een kapel. Ook in de natuur en in de schepping, in het leven, daar waar een mens stilvalt of stil wordt, daar komt God aan het licht.

Het oriëntatiewerk brengt mensen in beweging. Zeker degenen, die het hele traject van elf weekenden doorlopen, gaan en staan op een of andere wijze anders in hun leven, of in hun werk of in hun relatie. In ieder geval anders in hun spirituele weg. Een deel van hen is sterk betrokken gebleven, omdat ze als weekendbegeleider een rol vervullen; anderen zijn betrokken bij een initiatief van de Franciscaanse Beweging; anderen gaan helpen in een hospice of bij de voedselbank. Vaak is het minder openbaar zichtbaar. Velen zoeken een dagelijks

stil moment om te bidden of te mediteren. Je ziel is in beweging en daar wil je aandacht aan geven.

Dagelijks brood Ik denk terug aan mijn fietstocht: mijn waterflesje is leeg. Ik stap maar weer eens op de fiets. Kijk om me heen. De dag kleurt weer blauw vandaag. Nu zien thuis te komen, want dat is de andere kant van reizen: thuis komen bij wie of wat dan ook. Ik draai de camping op met twee stokbroden onder mijn arm.

En de dagelijkse stille steen is onderdeel geworden van mijn dagelijks brood.

'In de stilte
komen
altijd weer
de grote vragen op'.

Pastor en internet

Op zoek naar inspiratiebronnen op het wereldwijde web

door Matthé Bruijns

De ziel van mijn vader

Het is al weer zo'n 40 jaar geleden dat mijn vader vertelde dat kinderen die hun ouders sloegen later, als ze begraven werden, met hun handen boven de grond uit staken. Dat vonden wij als jongens uitermate interessant en op zondagmiddag keken we dan ook uit naar een kerkhofbezoek. Maar helaas voor ons, en gelukkig voor de gestorvenen, geen boven de graven uitstekende handen. Wel bestaat er, ontdekte ik veel later, een indrukwekkend grafmonument in Roermond waar een roomse en protestante echtgenoot die niet in dezelfde gewijde aarde begraven mochten worden over de muur van de begraafplaats elkaar de hand reiken. www.historieroermond.nl/kaart/oudkerkhof/oudekerkhof.htm. In het leven met elkaar verbonden en in de dood. Een andere vraag die mij vroeger intrigeerde was de zichtbaarheid van de ziel, want als je sterft, wist mijn vader te vertellen, dan verliet je ziel je lichaam en toen opa stierf en hij daar bij was vroegen wij hem naar zijn waarneming. Maar helaas ook hier geen bewijzen. Er zijn echter wel onderzoeken gedaan naar het gewicht van de ziel. Op www.goeievraag.nl/vraag/lichter-moment-sterft.4518#antwoorden vind je zelfs de resultaten daarvan.

Op boze momenten worden pastores nogal eens beschuldigd van zieltjeswin-

nerij, vroeger vond ik dat naar, tegenwoordig denk ik: ach je kan nog van heel wat meer beschuldigd worden. Ook het woord zielzorg is grotendeels verdwenen en vervangen door pastoraat. Door Tjeu van de Knippenberg met zijn boek: *Existentiële zielzorg: Zorg voor de ziel* wordt dit begrip weer teruggebracht: 'De tijd van de 'Grote Verhalen' is voorbij, maar de 'kleine' verhalen zullen altijd blijven. Dit 'kleine verhaal' is de levensweg die iedere mens aflegt. Mensen willen de achterkant, de zin en de bezieling leren kennen van wat zij meemaken. Daarom is geestelijke leiding een van de kerntaken van pastorale professionals die hen helpen de achterkant te ontdekken, hun levensvisie of geloof onder woorden te brengen, en enig perspectief aan te reiken'. www.uvt.nl/faculteiten/fkt/luce-crc/onderwijs/existentiele-zielzorg.html. De Volkskrant heeft op www.hartenziel.nl een katern voor verdieping van het leven onder het motto: Verdiep je leven. En dan zijn er natuurlijk ook nog de zieleknijpers. Daar ben ik nog nooit voor uitgescholden. Maar voor professionals en doe-het-zelvers is het internet bijna een onuitputtelijke bron van inspiratie. Begin maar eens op www.psychologie.startpagina.nl/. En dan zijn er natuurlijk ook nog de echte dolende zielen op www.leerwiki.nl/Wat_zijn_dolende_zielen vindt u daar een interessante uitleg, verklaring en oplos-

singen voor zoals het gebruik van witte salie als wierook voor reiniging van ruimten. Type bij Google maar witte salie en de webwinkels en tips vloeien over je heen. Soms wordt mijn hulp ook ingeroepen bij huizen die door 'meerderen' worden bewoond. Een gebed, het aanroepen van de Geest, de pneuma, en een beetje wijwater doen dan wonderen. Toen onze moeder stierf koos vader een grafmonument met een stenen dekplaat. 'Ach', zei hij, 'als ik er later niet meer ben dan hoeven jullie er ook niet meer zo naar om te kijken.' Nu zijn zijn ziel zelf ook al lang uit zijn lichaam is vertrokken bekruipt mij toch de vraag: zou hij soms bang zijn geweest dat zijn handen misschien boven het graf zouden uitgroeien omdat hij ooit zijn vader geslagen zou hebben. Nu heeft zijn vader ooit een standbeeld gekregen toen de tuindergebieden van Beverwijk met huizen bebouwd werden. Het hoofd was van tuinder Geldermans, het postuur van tuinder Thijs Bruijns, als ik die handen van mijn opa zie dan denk ik nee, dat heeft mijn vader nooit durven doen zijn hand opheffen tegen zijn vader. www.ckvsusanne.bekijknu.nl/beeldende-kunst/schoffelaar/23117.html. Maar één ding geloof ik wel, hun zielen zijn niet dolend, maar geborgen in andere handen: Gods handen.

VPW neemt na 21 jaar afscheid van Nico Bulter

Mooi en warm afscheid!

door Jan Franken

‘Zijn musische aanwezigheid en aanstekende brede lach gingen hand in hand met een enthousiasmerende en bemoeidigende houding’, waren de karakteristieken die Nico Bulter meekreeg van de eerste voorzitter van de VPW Gerard Zuidberg. Hij was de eerste die Nico op 11 november voor een volle zaal toesprak bij diens afscheid.

Gerard Zuidberg refereerde aan drie belangrijke ontwikkelingen die door de VPW en daarmee door Nico Bulter in gang gezet zijn in die ruim 20 jaar:

Het duidelijk erkennen van het feit dat pastor zijn naast een roeping ook een beroep is. Dat er sprake is van werkgever en werknemer en dat er arbeidsverhoudingen zijn. Vanuit Bureau Arbeidsverhoudingen is er een ontwikkeling geweest naar een erkende partner in de onderhandelingen met bisdommen als het gaat om arbeidsvoorwaarden. Dat is uitgemond in de actuele situatie waarin de Landelijke Kommissie Rechtspositie (LKR) onderhandelt met ICORA.

Naast deze collectieve belangenbehartiging heeft Nico voor veel leden de individuele belangen behartigd, wel zo’n 1250 casussen. Daarin beschreef Gerard hem als iemand van ‘stug overleg, van goed volhouden’.

De professionalisering van het pastorale ambt: hoe werken we aan een erkende maatschappelijke positie? Hoe kunnen we onze deskundigheid op waarde laten toetsen? Samen met theologische faculteiten is gewerkt aan een vakdiscipline met eigen ingangen. Op dit terrein treed je ook in allerlei spanningsvelden: roeping versus beroep, dienstbaarheid versus vakkundig handelen.

Op dit onderdeel schetst Gerard Nico als een ‘soepel begeleider, die niets door-drukt, die leert en zoekt en met mensen in gesprek blijft. Hij heeft fantastisch werk verricht met zijn taaie soepelheid’.

De landelijke samenwerking van een federatief verband naar een landelijke VPW, waarbij toch de diocesane verenigingen hun eigen identiteit behouden hebben.’ Met erg veel zorg heeft hij de diverse besturen ondersteund, begeleid en opgejut’, aldus Gerard.

Hij sluit zijn afscheidswaard af met de belangrijke bijdrage te memoreren die Nico gehad heeft in het tot stand brengen van het kernthema ‘Geestelijk Leiderschap’. ‘Het gaat hier om de kern van het ambt, gewijd of niet, in ieder geval toegewijd’.

Als beleidsmedewerker van de VPW heeft Nico als een van de weinige beroepskrachten steeds met wisselende vrijwilligers

samen gewerkt. En dat op een heel professionele manier. Voor de eerste voorzitter verdient hij mede daarom de titel ‘Metaprofessional’. Later zal de voorzitter van VPW Groningen Leeuwarden Jan Langelaan daar nog de titel ‘Mister VPW’ aan toevoegen.

Na Gerard Zuidberg hebben de zes diocesane VPW-en ieder op hun eigen wijze Nico uitgezwaaid. Uit de cadeau’s bleek dat ze hem ook als persoon beter zijn gaan leren kennen en dat ze van zijn hobbies goed op de hoogte zijn: zaden en planten voor sier- en moestuin, muziek en allerlei lekkers werden zijn deel. Namens VPW Nederland bedankte vice voorzitter Margot Dijkman Nico hartelijk voor de samenwerking.

Daarna nam Nico zelf het woord: ‘11e van de 11e vandaag. Het moet niet veel gekker worden. Een bijzondere dag om afscheid te nemen. Ergens tussen ernst en luim in. Tussen inspanning en ontspanning. Tussen binding en loslaten.

Met plezier heb ik 21 jaar gewerkt als beleidsmedewerker bij de VPW Nederland. Met plezier neem ik nu afscheid. Met vertrouwen geef ik het stokje door aan Jan Franken, de nieuwe beleidsmedewerker.

Het bestuur door de jaren heen wil ik hartelijk danken voor het in mij gestelde vertrouwen. Speciaal wil hier de naam van Louise noemen, wij hebben elf jaar met elkaar samengewerkt, en kennen alle vallen en opstaan in de VPW-en, alle lotgevallen tot in de kleinste hoekjes en details.

Iemand schreef: Het is in zekere zin onverantwoord dat iemand met zo’n opgebouwd geheugen, zeg maar een lopend archief, uit een kleine organisatie als de VPW vertrekt. Dat moge dan waar zijn, ik vertrek toch, in de wetenschap dat we veel ervaring en kennis met elkaar hebben uitgewisseld, dat alle informatie bereikbaar te vinden is, dat het archief over enkele weken weer op orde is, en dat we tegenwoordig alles op kunnen zoeken. En dat weggaan ook goed is om nieuwe krachten aan te boren en nieuwe energie te ontwikkelen.

We mogen blij zijn met de VPW, hoe groot of bescheiden ook. Ook al merk je er niet zoveel van. Blij met de VPW als een stille kracht die bij onszelf hoort, van ons is. De VPW als vrijplaats van spreken en handelen. De VPW als een plek waar je even mag zeuren

en klagen om nieuwe energie en elan op te doen. Als plek van zorg voor elkaar. Als het gaat om de individuele belangenbehartiging. Er is inmiddels een archief van twee meter aan individuele casussen – Als het gaat om de algemene belangenbehartiging, met name de LKR. Ik wens de VPW van harte toe dat wij

via de LKR onze rol in het arbeidsvoorwaardenbeleid kunnen blijven vervullen, met verve. Onze strategie was gericht op een goede voorbereiding, ter zake aan tafel gaan, ook als het kan met een informatievoorsprong, beslagen ten ijs. En ik kan zeggen dat het werkt. Blij mogen we ook zijn met de VPW waar de beroepsethiek wordt hooggehouden, waar binnenkort een nieuwe versie van de Beroepscode het licht zal zien.

En dan de VPW met name waar het een instrument was om de pastoraal werk(st)er een plek te geven en te ondersteunen, in collegialiteit met priesters en diakens. Inclusief de vraag hoe lang de academisch geschoolde pastoraal werk(st)ers, die uitvoerend werk kan verrichten maar ook over zijn vak kan reflecteren, nog het toneel zullen bepalen... Culminerend in ons boek bij gelegenheid van het 40jarig bestaan van de pastoraal werk(st)er.

Hoe de tijden ook zijn, hoe het kerkelijk landschap er ook uit ziet, het lijkt me raadzaam telkens terug te keren tot waar het om ging, namelijk dat collega’s investeren in elkaar en in een collegiaal verband, hoe bescheiden ook. Dat er een verband is waar zorg uitsprekt voor elkaar, waar wordt bevorderd dat pastores gezond en met plezier kunnen werken, kunnen genieten van waar er in mensen leeft aan geloof

en bezieling en dromen. Dat er altijd een plek is waar nieuwe initiatieven kunnen worden geboren, en dat deze plek als het enigszins kan nog lang blijft bestaan een vuur dat blijft smeulen.

Ik wens bij dit afscheid de collega’s toe een diepe innerlijke vreugde en innerlijke vrijheid. Een diepe stille vreugde vanuit dankbaarheid voor het dagelijkse geschenk van het leven. Vanuit het besef dat wij gedragen worden, dat er iemand is die ons zoekt. De vreugde van de verhalen, dromen en rituelen waarin het verhaal van onze God wordt verteld en waarin God bestaat of gebeurt. Zeg maar de vreugde van het zingen, waar ik zelf zo van geniet. Waarom? Omdat alles van binnen opnieuw opgeschud wordt, oud en nieuw gescheiden, en met nieuwe energie de weg verder gaat. God bestaat in ons lied, ons oeververlangen wordt aanbeoord, gewekt. Met onze lofzang houden wij hem hoog, hij troont erop.

Vanuit een diepe innerlijke vrijheid, waar ruimte is voor alles. Waar alles mag zijn en langs mag komen. Waar de ziel nooit samenvalt met een constructie, een uitspraak, een mening. Waar soevereiniteit is en vrede en niemand anders de ruimte kan bezetten. Enkel liefde.

Dat de VPW rust mag uitstralen in de wisseling van de tijd en de wacht, als een rustig collegiaal bezit. Dat er degelijkheid van uit mag gaan. Niet het beeld van een vluchtige mening in het kerkelijk debat. Maar een professionele uitstraling geaard in een visie.’

Tijdens de bijeenkomst is een deel van bovenstaande uitgesproken.

■ VPW Haarlem-Amsterdam

Op 9 november hield de VPW Haarlem-Amsterdam haar najaarsbijeenkomst. Op deze bijeenkomst hield dr. Annemiek de Jong van Campen een referaat over ons boek *Een eigen charisma. 40 jaar pastoraal werk(st)er*. Annemiek begon met ons te leiden naar ieders eigen charisma doormiddel van een meditatie. Op de website van VPW-Nederland kunt u kennis nemen van haar voordracht. Haar positieve oordeel over het boek sloot aan bij de vele andere opbouwende kritieken.

In het tweede gedeelte van de vergadering moesten enkele moeilijke problemen besproken worden. Bij de opheffing van de dekenale centra heeft onze waarnemend voorzitter en penningmeester Jan van Diepen ontslag gekregen als opbouwwerker van het dekenaat Haarlem. Jan heeft in de laatste zes jaar een belangrijke bijdrage geleverd aan de inhoud van ons

werk. We zijn hem daarvoor zeer dankbaar. Zijn afscheid wordt daarom als heel pijnlijk ervaren. De drie resterende bestuursleden gaan nu met Jan Franken de ALV van 10 mei *Hoe gaan wij verder als diocesane VPW?* voorbereiden. Als tweede onderwerp werd aan de vergadering voorgelegd: Hoe te reageren op de opheffing van de dekenale centra? Er zijn suggesties ingebracht voor een brief aan het bisdom. Een kleine redactie gaat hieraan vorm geven. Het zijn spannende tijden.

(Jan Verbruggen)

■ VPW Limburg

N.a.v een besluit van de ALV van de VPW Limburg eind 2009 om de cao Limburg per 1-1-2010 te beëindigen is er een voorstel aan 14 werkgevers, die pastoraal werkers in dienst hebben, gedaan om over te gaan op toepassing van het Rechtspositiereglement Pastoraal Werkers. Eind mei zijn alle werkgevers uitgenodigd voor een gesprek hierover en eind juli is aan hen een beginselakkoord voorgelegd. Ze kregen het verzoek hier voor 15

september op te reageren.

Inmiddels zijn de antwoorden binnen en op 18 november ook met de ALV van de VPW Limburg besproken. 4 werkgevers hebben met het akkoord ingestemd. 2 hebben aangegeven er niet mee in te stemmen en de andere 8 hebben niets meer laten weten. De ALV heeft zijn teleurstelling uitgesproken en aan VPW Nederland gevraagd met de betrokken pastoraal werkers contact op te nemen en te bezien welke mogelijkheden er nu nog zijn.

■ VPW Rotterdam

Op de najaarsvergadering van 3 november jl. in Delft sprak Jos van Genugten, o.a. supervisor bij de nascholing van pastores in het bisdom Breda, over zijn Leergang Spiritueel Leiderschap. In de vorm van een workshop gaf hij ons inzicht in *Hoe organiseer je je werk (en voorkom je een burn-out)*. Heel inspirerend en leerzaam. De belronde van het bestuur langs de leden in het voorjaar is door hen bijzonder op prijs gesteld. Als positief komt naar voren dat de meest leden hun werk graag doen. Wel wordt de

werkdruk als hoog ervaren en voelen velen zich overvraagd, in het bijzonder in de tijd waarin ook de clustering vorm moet krijgen.

Tijdens de najaarsvergadering is ook afscheid genomen van de voorzitter van VPW Rotterdam, Marie-Thérèse van der Loo. Deze functie is voorlopig overgenomen door Tessica Dam. Het bestuur is naarstig op zoek naar twee nieuwe bestuursleden.

(Wim van Paassen)

■ VPW Utrecht

Op 17 december heeft het jaarlijkse gesprek van het bestuur met de bisdomstaf plaats. Het bestuur wil de bisdomstaf informeren over wat er gaande is in de VPW. Daarnaast willen we bij de staf onder de aandacht brengen:

- Het gebrek aan begeleiding / coaching van teams
- Hoe is het gesteld met de aandacht voor roeping van pastoraalwerk(st)ers?

Genoeg stof tot gesprek dus. In de drie vicariaten zijn we gestart met krachtcircels: In de drukke en roerige tijden is het nodig elkaar te blijven vinden en ondersteunen en te inspireren. In Arnhem en Utrecht zijn de groepen gestart met het lezen van het boek *Worden wie God is* van Andre Zegveld.

Later zal ongetwijfeld het boek *Een eigen charisma, 40 jaar pastoraal werk(st)er* aan de orde komen en uiteraard is er elke keer voldoende gelegenheid om met elkaar uit te wisselen en casussen te bespreken.

(Annemarieke Hollanders).

■ VPW Groningen-Leeuwarden

In VPWinfo 3 maakten we melding van een viertal inleidingen over *Experimenten in Gods tuin*. Sinds eind oktober staan ze op de site www.vpwinfo.nl. Deze experimenten zou je kunnen beschouwen als 'buitentuinen', door pastores aangelegd. In de ALV van 15 februari 2011 willen we daarop verder borduren, maar dan de blik vooral gericht op onze eigen 'binnentuin'. Loes Marijnissen, theoloog en auteur van het boek *Vanuit het binnenste van de ziel*, zal al inleidend ons daarin voorgaan. Trouwens, een bespreking van haar boek staat in *VolZin*, nummer 20 (2010). Jan Franken zal ook onze gast zijn om kennis te komen maken met onze vereniging. In zijn vergadering van 19 oktober jl. heeft het be-

stuur Jan Langelaan aangewezen als waarnemend voorzitter van de vereniging. Hij zal tot uiterlijk september 2011 als zodanig fungeren. De huidige samenstelling van het bestuur staat vermeld op de landelijke website.

Ko Schuurmans, liturgist in het bisdom Haarlem – Amsterdam, hield tijdens een studiedag over *Woord en Communieviering*, georganiseerd door het bisdom Groningen – Leeuwarden, een uitstekende en goed gedocumenteerde lezing onder de titel *Onding of pastorale noodzaak?* De opkomst van pastores was goed en het percentage VPW-leden hoog! Op 5 november vindt het jaarlijkse protocollair gesprek met de bisdomstaf plaats. Een korte impressie daarvan komt in het volgende nummer van dit blad. Agendapunten zijn: studiedagen 2011, functionering- en loopbaangesprekken, opleiding tot pastoraal werkenden en het diocesaan beleidsplan 2010 – 2020, dat eind november door de bisschop zal worden gepresenteerd.

(Jan Langelaan, secretaris)

Gelezen

Een boek uit de stapel

door Piet van Hooijdonk

'Zorg voor de naaste' in Jodendom, Christendom en Islam

Erik Sengers & Bart Koet

2010, 71 pagina's. Uitgeverij Eburon, www.eburon.nl

Naar aanleiding van het 20-jarig bestaan van het Centrum Sociale Leer van de kerk in het bisdom Haarlem/Amsterdam werd o.l.v. prof.dr.B.J.Koet een studiedag georganiseerd. Die 3 Abrahamistische tradities, Jodendom, Christendom en Islam, werden bijeenbracht om hun positieve bijdragen aan de opbouw van onze samenleving te omschrijven en in gesprek te brengen. Een actueel onderwerp. De titel van de bundel geeft de structuur van het gesprek weer. Ieder van de sprekers werd gevraagd één kernwoord uit de eigen traditie naar voren te brengen dat de 'zorg voor de naaste' karakteriseerde. Deze woorden werden naast elkaar gelegd en uitgewisseld. Daardoor werd het mogelijk de ander en ook zichzelf beter te begrijpen.

Van de Joodse traditie werd *Chesed* als typering naar voren gebracht: verbondenheid, verbondenheid met degenen voor wie je zorgt. Vanuit de Islamitische traditie

Zakaat: geven van je door God gegeven rijkdom, onder Gods zegen groei je in het geven en groeit de ander. Vanuit de christelijke traditie waren er twee lijnen: De katholieke lijn die wilde typeren als *Caritas*: liefde is de bestaansvoorwaarde voor ons bestaan en vraagt om daadkracht. De reformatorische lijn die in de *Diaconie* de zorg voor de naaste in het centrum van de kerk wil plaatsen, gelijkwaardig naast de liturgie en catechese.

De uitdaging van de dag bestond natuurlijk in het onderling gesprek. Een indruk hiervan vinden wij in het voorwoord van G.van Wissen en het openingsartikel van Bart Koet. Maar toch... wij missen een letterlijk verslag. Temidden van politiek geharrewar een rustpunt voor een lezenswaardige publicatie in kort bestek.

Veertig jaar pastoraal werk(st)ers in Zwitserland

door Nico Bulter

Ook Zwitserland kent al veertig jaar pastoraal werk(st)ers. Zij zijn – met tamelijk uitgebreide competenties – werkzaam in parochies en de categoriale zielzorg. Zonder hen zou er niet de zielzorg zijn in deze omvang en kwaliteit. Een verslag van een ontmoeting met twintig pastoraal werk(st)ers – acht vrouwen en twaalf mannen – uit de regio Zürich in november j.l.

In Zwitserland worden pastoraal werk(st)ers Pastoralassistent(inn)en genoemd. Blij zijn zij niet met de functieaanduiding, vanwege de hiërarchische inslag, maar ook omdat zij nog meer dan bij ons verkondigende en leidinggevende taken uitvoeren. Meerderen van hen zijn Gemeindefeiterinnen of Gemeindefeiter in een Pfarrei en geven leiding aan een pastorale organisatie met een secretariaat, een koster, een of meer collega's die de catechese en de diaconie voor hun rekening nemen. In het taalgebruik komen woorden als verkondiging, preek – ook in de Eucharistieviering –, voorgaan in vieringen van de gemeenschap en bestuurlijk leiding geven regelmatig langs. Dat wil zeggen: terminologie afkomstig uit het profiel van de priester. Ook bij hen is de zogeheten Priester-

mangel volop aanwezig. Waar er tien jaar geleden nog rond 800 priesters werkzaam waren in het bisdom Basel, dat getal ligt nu rond 200. En evenals bij ons loopt het aantal afgestudeerde theologen beduidend terug. Hoe zal de toekomst er na ons uitzien?

Syna

Van de 36 Pastoralassistent(inn)en uit de regio, die lid zijn van het Verband Kirchliche Berufe – onderdeel van de katholieke vakbond Syna* – zijn er die zaterdag twintig in het goed geoutilleerde parochiecentrum Sankt Jozef in Zürich aanwezig. Mijn gastheer is Peter Spinatsch, lid van het bestuur, en ooit werkzaam in Leeuwarden en Enschede. Grote vraag: waar staan we nu na veertig jaar? Na een fundamenteel betoog van prof. Leo Karrer komen we uit op de hamvraag. Gaan we terug naar de priesterkerk van voor Vaticanum II, toen het onderscheid tussen priester en leek centraal stond? Of zal de kerk, die in een open verbinding staat met alle hoeken van de samenleving, waarin priesters en leken christifideles zijn, en het onderscheid tussen gedoopt en niet-gedoopt centraal staat, duurzaam blijken te zijn? Zal de pastoraal werk(st)ers naar de marge gedron-

gen worden, of blijven zij een actieve rol vervullen in het hart van de kerk?

Naherwartung

Wezenlijk is de constatering dat de kerk zelf pluraal is geworden, stromingen en vleugels kent, inclusief de bijbehorende spanningen en strijd. Een eenvoudig antwoord dat bestaat uit 'ja' of 'nee' valt alleen al om die reden niet te geven. Karrer vergeleek deze situatie met de eerste christenen die moesten wennen dat Christus in hun leven niet terug zou keren, de zogeheten Naherwartung. Anders gezegd: men kan kiezen. Men treurt over wat niet bereikt gaat worden, of men gelooft in het wonder van de broodvermenigvuldiging. Met de wetenschap dat men de vruchten zelf niet tijdens zijn leven zal plukken.

Werk

De pastoraal werk(st)ers vertellen intussen over positieve en negatieve ervaringen in hun werk. De meeste inspiratie ontvangen zij vanuit de basis. Zij werken in opdracht van de bisschop, maar niet 'voor de bisschop'. Zij zijn er voor de mensen in de parochies, en willen zich met name inzetten naar de samenleving toe. Dat de geloofs-

gemeenschap ambt nodig heeft om voort te gaan, daarover is ieder het eens. Maar wat is dan vervolgens het wezenlijke onderscheid tussen de priester en de pastoraal werk(st)er? Een echt antwoord komt er niet. De meesten van hen stemmen feitelijk hun handelen af op het 'Leitbild' van de priester, een enkeling verstaat zichzelf als de verkondiger van het woord.

Balans

Veertig jaar pastoraal werk(st)ers heeft geen verandering in de kerkstructuur gebracht, ook geen vernieuwing van het ambt. Misschien wel een ambt met een meer persoonlijk en menselijk gezicht. Wellicht ook een ambt dat duurzaam blijkt te zijn en zich nog verder moet ontwikkelen, wie weet. En niet te vergeten, een ambt waarin nu ook vrouwen beroepsmatig werkzaam kunnen zijn in de kerk. Het bracht in ieder geval die dag deze groep hartelijke mensen bij elkaar in een warme, collegiale ontmoeting.

* De Syna, afdeling Kirchliche Berufe, Schweiz telt 211 leden, allen woonachtig in het duitstalige deel van het land (ca. 70% van de bevolking). Daarvan zijn 30 dominees en Gemeindefeiterinnen van de reformeerde Landeskirche. Van de 180 katholieke leden is twee derde pastoraal werk(st)er (en enkele priesters), en een derde katechetinnen en katecheten.

'Het professioneel en utopisch-profetisch gehalte van de geschiedenis van de VPW Nederland is buitengewoon en uniek voor Europa. Jullie moesten alles opbouwen buiten de erkenning van de bisschoppen om en jullie lieten zien dat het kan om 25 jaar lang een lange adem te hebben. Jullie maken zichtbaar dat er openingen zijn in de onscheidbare samenhang tussen pastor/priester en parochie/levende kerkgemeenschap, al zal de hiërarchie altijd weer proberen door haar wijding en consecratiemacht een extra kerk boven de reële kerk te plaatsen.'

'Het artikel van Witte en Meijers in *Een eigen charisma* is in zijn droogheid een prachtig exemplaar van deze weg, die ik ook onszelf ten voorbeeld stel. De Nederlandse kerk mag dan wat de officiële kerkorganisatie betreft zeer teruggedraaid zijn, de basis blijft met dit onvermoeibare zoeken en vasthouden en telkens weer kleine stapjes in de goede richting zetten, de weg bereiden dat ooit de muur zal vallen, al is

Peter Spinatsch

1945. Doctoraal praktische theologie Nijmegen en licentiaat systematische theologie 1974. Stafmedewerker Open Deur Leeuwarden (1976 – 1979). Studentenpastor TH (nu TU) Enschede (1979 – 1985). Lid VPW Utrecht (1980 – 1985). Vanaf 1985 werkzaam in het bisdom Basel. Nu 'Gemeindefeiter' in Würenlos (bij Zürich). Vanaf 1974 en wederom van 1985 werkzaam in het Bisdom Basel.

het in de nabije toekomst – dit vermoed ik althans. Lukt dat niet dan wordt de katholieke kerk een sekte. Wat jullie doen en gedaan hebben is meer dan protesteren of vasthouden aan een eigen mening die anders is. Jullie hebben daadwerkelijk en met kerkrechtelijke fitnesses en enige successen op deze weg vol met hindernissen een resultaat bereikt waar men niet om heen zal komen. Laten we hopen en eraan werken dat de jongere generatie dit niet uit het oog verliest ...'

‘Lekker evangelisch’

Rotterdammertjes zijn dikker en bewegen minder dan hun leeftijdsgenootjes elders in het land. Een beetje (basis)school doet daar wat aan! Zo hebben al heel wat scholen vlakbij de voordeurbel een kleurrijke plaquette hangen waarop te lezen staat: ‘Deze school is goed bezig met voeding, beweging en het maken van gezonde keuzes!’ Regelmatig ondergaan ook mijn kinderen de ‘lekker fit test’, worden ook zij gemeten en gewogen, hun spierkracht getest, hun lenigheid op de proef gesteld. De resultaten worden genoteerd en bijgehouden. En alsof dat nog niet genoeg is moeten ze af en toe ook nog ‘met de billen bloot’ door naar eer en geweten in een werkschrift op te schrijven waaruit hun ontbijt bestond, wat ze gedronken hebben en hoeveel snoep en/of fruit er die dag naar binnen is gewerkt en of er wel een warme maaltijd op tafel stond. Heeft het succes? Er zijn nog steeds kinderen met overgewicht, ik zie nog steeds liters yoghi naar binnengewerkt worden en vaak genoeg zijn de meegebrachte schoolkoeken nog steeds de caloriebommen waar Sonja Bakker zo van gruwelt! Maar het heeft effect, kinderen van ‘lekker fit’ scholen bewegen meer en zijn fitter dan hun leeftijdsgenootjes op scholen die niet meedoen in de strijd tegen overgewicht. Het helpt dus als je op gezette tijden, heel nadrukkelijk goed bezig bent met voeding, beweging en het maken van gezonde keuzes. Ik vraag me af... zou dat ook opgaan voor de catechese op onze scholen?

Laat ik voorop stellen dat ik grote waar-

dering en respect heb voor de RVKO, onze Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs. Al 135 jaar lang en vandaag de dag voor 54 scholen van het basisonderwijs met maar liefst 18.000 kinderen en 1.800 personeelsleden is zij een betrouwbare partner als het gaat om de religieuze vorming van jonge, al dan niet lekker fitte, Rotterdammertjes. Op alle schooldagen dagen staan Evangelische waarden van verwondering, respect, verbondenheid, zorg, gerechtigheid, vertrouwen, en de hoopvolle manier van omgaan centraal. Alle waardering en respect!

De RVKO eist van al haar leerkrachten een catechesediploma. Ben je niet afgestudeerd aan een katholieke PABO dan krijg je twee jaar de tijd om je alsnog te bekwaamen in het geven van catechese. Twee fulltime identiteitsbegeleiders staan de leerkrachten in raad en daad bij en menig pastor of contactpersoon van de parochie is op de een of andere wijze betrokken bij de school. Alle waardering en respect! Evangelische waarden dragen de school, ze geven de school smaak, maken mischien wel het verschil, maar is het ge-

noeg, redden we het daarmee? Of zijn we toe aan een religieuze variant op het ‘lekker fit programma’? Zou het niet de moeite waard zijn om op gezette tijden heel nadrukkelijk bezig te zijn met verhalen uit de Schrift, met religieuze kunst, met religieuze waarden? In Rotterdam Noord hebben ze daar een goede ervaring mee opgedaan. Een week lang trokken school en kerk, in oecumenisch verband, samen op rond de parabel van de verloren zoon. De pastores en de leerkrachten investeerden in elkaar en maakten de evangelische waarden zichtbaar en tastbaar.

Lang geleden werden de gymleraren op de Rotterdamse basisscholen wegbezuinigd, de leerkrachten moesten zelf maar gymles geven. Resultaat...? Lang geleden vertrok de laatste Rotterdamse pastor uit de Rotterdamse basisschool, de leerkrachten moesten zelf maar catechese geven. Resultaat...?

De gemeente keerde het tij door de methode van de ‘lekker fit school’ te omarmen. Een religieuze variant van de ‘lekker fit school’ laat zich makkelijk raden. Wat mij betreft zouden we kunnen beginnen met het in ere herstellen van de vakleerkracht catechese op onze basisscholen. Deze vakkracht zou samen met de andere leerkrachten kunnen werken aan het zichtbaar en tastbaar maken van de evangelische waarden. Volop aandacht voor Schrift en Traditie! Maar de vraag is altijd: wie gaat het doen en wie gaat dat betalen? Maar als we het niet doen...